

MARLENA WINNICKA

Instytut Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy

„MUSICA SACRA 7” – omówienie publikacji pod redakcją ks. Jacka Bramorskiego

Katedra Muzyki Kościelnej Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej i Rytmiki Akademii Muzycznej w Gdańsku od szeregu lat organizuje konferencje naukowe dotyczące szeroko rozumianej muzyki sakralnej. W dniach 13-14 kwietnia 2011 roku odbyła się już siódma z kolei konferencja poświęcona tej tematyce. Materiały z tej konferencji zredagował i przygotował do druku ks. Jacek Bramorski.

Zredagowana przez księdza Bramorskiego książka składa się z trzech części. W pierwszej zawarte są rozważania ukazujące podstawowe założenia filozoficzne muzyki sakralnej. W części drugiej – znajdujemy bardziej szczegółowe omówienia zagadnień dotyczących muzyki sakralnej. Natomiast część trzecia dotyczy współczesnej twórczości muzycznej inspirowanej religią.

Część pierwszą otwiera artykuł Danuty Stankiewicz pt. *Człowiek jako byt osobowy otwarty na prawdę, dobro i piękno*. Autorkę interesuje osoba ludzka, którą analizuje ona w kilku aspektach: prymat istnienia nad istotą, osoba ludzka jako jedność psychofizyczna, substancja i przypadłość jako złożoność podmiotu samoistnego, forma i materia oraz akt i możliwość jako złożenie człowieka w porządku istoty. Analiza tak ujętego tematu prowadzi autorkę do konkluzji, iż „Człowiek związany jest z religią, która ogniskuje w sobie triadę relacyjnych transcendeliów, czyli prawdę, dobro i piękno, prowadząc osobowy byt ludzki ku Osobowej Prawdzie, Osobowemu Dobru i Osobowemu Pięknu, czyli ku Bogu”¹. Etyczny wymiar muzyki w koncepcji Arystotelesa omawia ks. Jacek Bramorski, profesor AM w Gdańsku. I taki też jest tytuł jego artykułu. Ks. Bramorski wnikliwie omawia myśl Arystotelesa: etyczny charakter jego teorii sztuki, wychowawczy sens muzyki, jej walory jako duchowego oczyszczenia i na koniec jako formę odpoczynku. Według autora artykułu muzyka w ujęciu arystotelowskim

¹ D. Stankiewicz, *Człowiek jako byt osobowy otwarty na prawdę, dobro i piękno*, „MUSICA SACRA 7”, Akademia Muzyczna w Gdańsku, Gdańsk 2011, s. 16.

bliska jest chrześcijańskiemu rozumieniu tego zagadnienia. Kolejny pracownik Katedry Muzyki Kościelnej gdańskiej AM, ks. Tomasz Rakowski, omawia problematykę życia liturgicznego na przykładzie ruchu cecylianckiego. W artykule *Idee ruchu cecylianckiego drogą współczesnej odnowy muzycznego życia liturgicznego* ukazuje genezę tego ruchu, jego historię i cele oraz sukcesy i porażki. Główny nacisk w swym artykule ks. Rakowski stawia na rozwój idei cecylianckiej w Polsce, omawia stronę muzyczną w polskiej liturgii i przedstawia propozycje jej odnowy. Według autora, aby muzyka w polskim kościele zachowała sakralny charakter, winna nawiązywać do chorału gregoriańskiego, pieśni liturgiczne powinny reprezentować znaczne walory artystyczne, organy w liturgii winny służyć śpiewowi wiernych oraz kontynuować działalność edukacyjną w parafiach. Tę część publikacji zamyka artykuł wykładowcy Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej i Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Dr Wojciech Więckowski w swym artykule *Perspektywy estetyki w nowych mediach* skupia się na nowych mediach elektronicznych (iPad, iPod), na wykorzystaniu digitalizacji, jej wpływie na odbiorców, na nową sztukę. Autor zastanawia się nad wpływem rzeczywistości wirtualnej na wychowanie estetyczne młodego człowieka, przy czym podkreśla tu, że odbiór treści, jakie niesie ta rzeczywistość, nie może być bezkrytyczny.

Drugą część omawianej książki otwiera artykuł kierownika Katedry Muzyki Kościelnej prof. Bogusława Grabowskiego. Jego artykuł ma wymiar praktyczny, bowiem przedstawiono w nim *Podstawy akompaniamentu liturgicznego w kontekście koncepcji teorii przestrzeni muzyki sakralnej*. Zagadnienia akompaniamentu liturgicznego autor omawia w kilku aspektach. Są nimi: rodzaje akompaniamentu ze względu na jego przeznaczenie, jego forma, dobór właściwej melodii, harmonii. Wiele miejsca poświęca także podstawowym założeniom koncepcji teorii przestrzeni muzyki sakralnej. Na koniec przekazuje szereg rad dotyczących prawidłowego realizowania akompaniamentu liturgicznego. Chorału gregoriańskiego dotyczy publikacja Michała Sławeckiego z Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Jego rozważania noszą tytuł *Grupowania neumatyczne i artykulacja w śpiewie gregoriańskim*. M. Sławecki uszeregował je w następujące grupy tematyczne: grupowanie elementów w obrębie neumy złożonej, artykulacja rytmiczna, artykulacja rytmiczna w śpiewach sylabicznych czy artykulacja rytmiczna w śpiewach półozdobnych i ozdobnych. Wszystkie wywody autor ilustruje przykładami nutowymi, przez co artykuł staje się czytelny, także dla odbiorcy o mniejszym doświadczeniu w wykonawstwie chorału gregoriańskiego. Tę część gdańskiego wydawnictwa zamyka artykuł dr. Andrzeja Mikołaja Szadejki pt. *Organy jako dziedzictwo kultury europejskiej. Udział Katedry Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej w Gdańsku w międzynarodowym projekcie odbudowy organów w kościele św. Piotra w Rydze*. Autor przedstawił w nim relację z odbudowy organów w ryskim kościele św. Piotra, ich historię, parametry techniczne oraz dyspozycje brzmieniowe.

Jak już wcześniej wspomniano, część trzecia zawiera rozważania na temat muzyki inspirowanej religią. Pierwszym artykułem tej części jest *Tematyka religijna w twórczości chóralnej Romualda Twardowskiego*, napisany przez Grzegorza Rubina z Instytutu Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Spośród licznej twórczości chóralnej Twardowskiego o tematyce religijnej – dotyczącej zarówno muzyki obrządku katolickiego, jak i prawosławnego – autor do szczegółowego omówienia wybrał mszę *Regina coeli* na chór mieszany a cappella. Cechami charakterystycznymi omawianej mszy jest prostota i oszczędność środków wyrazu. Uczniem i wychowankiem Romualda Twardowskiego jest Sławomir Czarnecki. Jego *Mszę Jasnogórską* omawia dr Marlena Winnicka, także z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Autorka przedstawia genezę powstania *Mszy*, jej budowę formalną i strukturę harmoniczną. Kompozycja ta powstała na zamówienie częstochowskiego festiwalu „Gaude Mater” i tam też miała swe prawykonanie. Omówienie trzeciej mszy dotyczy również artykuł dr Aleksandry Gruczy-Rogalskiej. Wzięła ona na warsztat *Missa miseri cordis* Leszka Kułakowskiego. L. Kułakowski – pedagog, kompozytor i muzyk jazzowy – napisał mszę w 2004 roku i dedykował ją Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II. *Missa miseri cordis* skład się z pięciu części, powstała do poetyckiego tekstu Ryszarda Hetnarowicza. A. Grucza-Rogalska w swym artykule położyła główny nacisk na budowę formalną kompozycji Kułakowskiego. Zamyśleniem treści omawianej książki jest artykuł Moniki Fedyk-Klimaszewskiej pt. *Dramatyzm Trzech fragmentów z poematów Jana Kasprowicza op. 5 na głos i fortepian Karola Szymanowskiego: Święty Boże, Jestem i płaczę, Moja pieśń wieczorna*. M. Fedyk-Klimaszewska, dr hab. Akademii Muzycznej w Gdańsku, omawia poszczególne pieśni pod względem formy, inspiracji muzyką ludową. Sam kompozytor nazywa swe pieśni „śpiewami”, śpiewami pełnymi dramatyzmu, które – jak pisze autorka – „tworzą muzyczno-poetycki świat, który fascynuje głębią artystycznego wyrazu”².

Podsumowując *MUSICA SACRA nr 7* pod redakcją ks. Jacka Bramorskiego, należy podkreślić jej szeroki zakres tematyczny, bogatą treść merytoryczną oraz bardzo staranną i nowoczesną szatę edytorską.

² M. Fedyk-Klimaszewska, *Dramatyzm „Trzech fragmentów z poematów Jana Kasprowicza” op. 5 na głos i fortepian Karola Szymanowskiego*, „MUSICA SACRA” nr 7, AM Gdańsk 2011, s. 173.